

L'heroïcitat quotidiana de la **tia Carmen**

La tia Carmen és una llauradora de la Punta de València amenaçada per una probable ordre d'expropiació que l'arrancarà de l'única forma de vida que ha conegut "per quatre xavos". La seua energia desbordant, que li permet cuidar tots els dies els camps que envolten la seua alqueria als 77 anys, la utilitza també des de fa anys en una lluita diària contra els promotors de la ZAL del Port.

He viscut a la Punta tota la vida. Abans vivia prop del restaurant Garrofa, amb mon pare i amb ma mare. Quan em vaig casar, em vaig posar en esta alqueria, i ací hem viscut feliços, sense cap problema ni res de res. Hem sigut llauradors tota la vida. Jo m'alçava tots els dies per anar al mercat d'Abastos de València a vendre el que criàvem: creïlles, ràvens, bledes, tomaques, pimentons, bajoques... després venia a casa, em canviava la roba i em posava a fer una cosa o una altra. De vegades, se'ns feien les onze de la nit. Ha sigut una vida sacrificada, però molt, molt feliç. Ara no ho és. Açò no és viure".

La tia Carmen, la del Sord, com la coneix tot el món, viu al límit sud de la Punta, en la seua confluència amb Pinedo, en una alqueria àmplia, molt ben conservada. La separa una carretera de la part més meridional del port de València, un monstre que a poc a poc s'ha menjat la històrica terra d'horta d'aquest racó del terme de València. Des del corral de sa casa, es poden observar ben a prop els immensos amuntegaments de contenidors del port, però també les poques fanecades d'horta de la tia Carmen que envolten l'alqueria i que ella, a la seua edat ("el dia del meu sant en vaig fer 77"), encara llaura cada dia. Té de tot: bledes, cacaus, bajoques, tomaques, garrofó... i un camp sencer de carabasses. "Ací, en la porta, tinc totes les ferramentes. Tots els dies, a treballar. I crie quasi tot el que necessite". La tia Carmen ensenya una de les seues parcel·les. "Mira, mira, la séquia no estava bé, i quan va regar el veí se'm va inundar tot el camp. Ahir la vaig alçar tota". Assenyala una séquia de terra d'uns trenta

metres de longitud amb un cavalló acabat de fer perquè no se n'isca l'aigua. Una faena més pròpia de braços més joves. "I això que sóc diabètica", puntualitza orgullosa.

L'entrevista, que es duu a terme al pati de la seua alqueria un matí d'un dia d'agost, s'interromp bruscament. Entren el seu fill i un nebot, i s'enduen la tia Carmen a un xicotet camp que té a uns cent metres a l'oest de l'alqueria. Els topògrafs que fan les faenes per a SEPES, l'empresa estatal encarregada de l'expropiació dels terrenys de la Punta i de Pinedo on se suposa que s'instal·larà la Zona d'Activitats Logístiques (ZAL) del Port de València, claven piques en una parcel·la que està molt a prop de la de la tia Carmen, i ella hi acudeix a vigilar-los perquè no entren al seu camp. S'arromanga la falda del vestit negre, i a través de les séquies i els terrenys d'horta arriba decidida al camp on els topògrafs instal·len les seues eines. Els operaris de SEPES, com sempre que van a la Punta, estan escortats per un furgó de la policia espanyola.

Alhora que la tia Carmen, el seu fill i el seu nebot, arriba també la presidenta de l'Associació de Veïns la Unificadora de la Punta, Carmen González, en un Seat Panda desgastat de fer tants bacs per aquesta horta, i uns pocs veïns més. Els topògrafs claven les seues piques en el camp d'un dels propietaris que han venut. Els habitants de la Punta, després d'uns minuts de discussió amb els policies i els operaris, ixen del camp. La sorpresa salta quan els topògrafs creuen el marge i entren al camp veí davant la presència del propietari, que s'ha negat a vendre, i continuen clavant piques. L'amo observa incrèdul, però no s'atreveix a entrar malgrat la insistència de la

tia Carmen, que l'encoratja per acompanyar-lo a aturar els operaris. Són ja molts mesos, anys, d'amenaques i també, sobretot últimament, de porrades de la policia. L'home s'espanta. Capbaix i amb els ulls plorosos, es gira i se'n va camí de sa casa.

Els treballadors de SEPES, mentrestant, continuen amb la seua tasca. Acaben d'envair un altre camp. "Eixe és el camp del Mirindo", crida la tia Carmen. Immediatament, se'n va a buscar aquest propietari a una parcel·la pròxima que, aixada en mà, està llaurant. "Mirindo, tu has venut?", li pregunta la tia Carmen. "Jo no", respon l'home. "Pues acaben d'entrar al teu camp", li informa Carmen.

El Mirindo deixa l'aixada i en companyia d'alguns propietaris més, la tia Carmen i un parell de joves s'enfila cap al seu camp per informar la policia i els topògrafs que no hi poden entrar perquè ell no ha donat permís. Una topògrafa amb accent murcià, la que duu la veu cantant, no vol en un primer moment parlar amb el Mirindo. "Yo no hablo con usted porque no sé si era el propietario. De todas maneras, este campo es ahora de la Consellería", li amolla insolent. Després d'una estona de discussió, la topògrafa reconeix que potser era el propietari, però que el camp ara no és seu i els papers que ho demostren no se'ls ensenya "porque usted no los entendería". "Com pot dir que no sóc el propietari, si la Generalitat em va enviar una carta perquè em volia comprar els terrenys i ara estem en juí? Els llauradors som tontos, però no tant", li respon el Mirindo. Després d'alguns estira-i-arroña, enmig dels quals la tia Carmen s'enfronta visceralment, sense por, als ocupants del terreny, la topògrafa demana al policia present que li lleve la gent de damunt perquè vol continuar treballant. Els veïns de la Punta abandonen el camp, cadascú camí de sa casa. La tia Carmen demana a un altre propietari que si veu alguna cosa estranya, que l'avise, que tornarà a l'hora que siga.

"Coses com estes passen ací quasi tots els dies. Què t'ha paregut com està el teler?", interroga la tia Carmen al novíngut. "Açò no és res —continua relatant—.

La tia Carmen discuteix amb un policia que ha entrat en companyia dels topògrafs en un camp d'un propietari que no ha venut. "Coses com estes passen ací tots els dies. Què t'ha paregut com està el teler?", interroga la tia Carmen al novíngut.

"Em donen set o vuit milions per l'alqueria i els terrenys. Després, per qualsevol casa te'n demanen 25 o 30"

L'altre dia vaig vore com agafaven un xicot de la universitat [es refereix a Sal-lus Herrero, professor de la Facultat de Filosofia de la Universitat de València] que estava on ara tiren les cases per on volen fer passar l'accés ferroviari al Port perquè va intentar agafar el seu barret de palla, que estava en terra. Avisà que duia marcapassos, però els va donar igual. El tiraren a terra, li posaren el genoll en el coll i li pegaren una pallissa". Herrero té dolències des d'aquell dia.

En tornar a la seua alqueria, la tia Carmen repren la reflexió sobre la situació

MARTÍN L'CRESPÓ

La tia Carmen, al pati de la seua alqueria. Darrere, una de les parcel·les d'hortalisses que ella s'encarrega de cuidar diàriament als seus 77 anys.

de la Punta: “Ací el problema és que una majoria ha venut quan la unió fa la força. I ací han vingut estos, que només que diuen que mentides, trampes i embolics, i han intentat posar por a la gent dient que si no venen, després cobraran menys o no cobraran. Nosaltres no ens en volem anar de cap manera. Jo vull la casa, i prou! Són uns lladres deshonorats”.

La tia Carmen rememora després temps que queden molt llunyans, quan la Punta era un dels racons més fèrtils de l'horta de València, que abastia la ciutat de totes les hortalisses que necessitava. “Esta és una terra d'horta preciosa –explica-. Com esta, no en trobaràs. De creïlles, fem dos collites l'any”. Ara les coses han canviat molt. “Jo l'altre dia vaig anar al forner, li vaig demanar una coca amb panses i em va contestar que de panses ja no en fan perquè ixen massa cares. Vostè sap, per exemple, d'on venen els anous? de l'Índia. I la farina també és de fora. La farina d'ací que és bona se l'enduen, i nosaltres ens quedem amb el fem”.

La tia Carmen analitza amb aquestes paraules un altre fenomen que marca en part la decadència de l'horta, el de la crisi de la seua agricultura. “En la post-

guerra, els llauradors de la Punta érem uns privilegiats perquè almenys teníem per a menjar. Ara, en qualsevol fàbrica es guanyen més diners que al camp”, explica. De fet, al racó de la Punta on tota la vida ha viscut la tia Carmen cada vegada hi ha menys gent. És la decadència progressiva d'una forma de vida, constrenyida també des de fa anys per noves carreteres, vies de tren i un port en voraç creixement, que pot passar ara,

L'alqueria de la tia Carmen està protegida. Li l'expropiaran, com les seues terres, però no la podran tirar a terra. Això sí, haurà d'abandonar-la

definitivament, al terreny dels museus d'etnologia.

Els darrers mesos, de molta asfíxia policial, han estat els dels enderrocaments d'alqueries per construir el nou accés ferroviari al port que els mesos vinents previsiblement continuaran. Un accés que entrarà en aquesta instal·lació a prop de la casa de la tia Carmen (“El restaurant Garrofa, ací al costat, que ha estat tota la vida, el tiren a terra perquè el tren entre al port”). Després arribaran les ordres d'expropiació a tots els propietaris que no han venut perquè abandonen les seues cases per construir la ZAL o el que vulguen posar-hi, ja que amb el projecte de la “Ruta Azul” que el PP ha fet públic a través de la premsa s'especula amb la possibilitat que la Zona d'Activitats Logístiques siga instal·lada al Port de Sagunt.

La darrera esperança de la tia Carmen de poder continuar vivint en sa casa és guanyar algun dels recursos que els veïns han interposat als tribunals. Si no, no sap què farà, perquè amb els diners que diuen que li volen donar, no tindrà ni per pagar l'entrada d'un pis i també perquè assegura que a l'alçada de la vida en què es troba, no es podria acostumar a viure en una “caixa de mistos”. “Moltes nits no puc dormir cavil·lant –explica-. On me'n puc anar millor que ací? A qui està criat en un poble o en una capital, li agrada viure en estos llocs, però a mi m'agrada viure on estic. Jo no tinc res ni comprat ni encomanat. Ja vorem on anem. Potser, davall del pont”.

La paradoxa macabra del cas de la tia Carmen és que l'alqueria on viu aquesta senyora amb els seus dos fills està protegida. Li l'expropiaran i no la podran tirar a terra. Això sí, no podran continuar vivint-hi. Però aquesta dona, com molts llauradors més del racó de la Punta de València on viu, ho té molt clar. Resistirà fins a l'últim minut: “És que no et donen ni per a viure. Si et donen set o vuit milions per l'alqueria i tots els terrenys que l'envolten, i per qualsevol casa després te'n demanen 25 o 30. A més, jo no vull diners. Jo vull viure ací. I s'ha acabat!”

Miquel Calvet